نامه علمی

ارتباط بین معدل دو سال اول و نمره آزمون جامع علوم پایه دانشجویان دانشکده دندانپزشکی تبریز

آیلا بهرامیان، رامین نگاهداری، مهدی عابد کهنموئی، محمد اسماعیل ابراهیمی ، کتایون کاتبی، کیمیا گل محمدی، فاطمه دباغی تبریز*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ آذر ۱۴۰۰؛ ۲۱(۴۳): ۴۳۹ تا ۴۴۲

مقدمه

امروزه ارتقای کیفی تحصیلات رشته‌های علوم پزشکی یکی از ملزومات تربیت پزشکان و دندانپزشکان ماهر به منظور بهبود سطح بهداشت جامعه است. لذا بررسی دقیق وضعیت تحصیلی دانشجویان با کمک ارزیابی مستمر و پیگیری روند آموزشی آنها امری ضروری است(۱).

مبنای برگزاری آزمون جامع علوم پایه بر اساس این اعتقاد است که هرچه دانشجویان با آمادگی بیش‌تری از نظر علمی وارد مرحله بعد شوند به نحو بهتری خواهند توانست وظایف محوله خود را در درمان بیماران انجام دهند(۲). کیوز (Keeves) و لارکین (Larkin) در یک فرا تحلیل که به بررسی رابطه پیشرفت نهایی در یادگیری با پیشرفت اولیه پرداخته‌اند مشخص کرده اند پیشرفت نهایی با پیشرفت اولیه به طور معناداری ارتباط دارد(۳).

نتایج مطالعات مختلف نشانگر این امر است که آزمون جامع علوم پایه روایی پیش‌بینی مناسبی در رابطه با آینده تحصیلی دانشجویان دارد. بیجاری و همکاران بیان کردند که می‌توان از آزمون علوم پایه به عنوان ابزار معتبری برای شناسایی دانشجویان در معرض عدم موفقیت تحصیلی در دوره‌های بعدی تحصیل استفاده کرد(٤).

تاوانونگسری (Tawanwongsri) و فنوان (Phenwan) مطالعه‌ای را با هدف بررسی ارتباط سه امتحان جامع دانشجویان پزشکی با آزمون دریافت مجوز ملی در تایلند انجام دادند. نمرات هر سه آزمون جامع همبستگی معناداری با نمره آزمون مجوز ملی نشان داد(٥). مطالعه اصغری و همکاران نشان داد که طول مدت تحصیلی و معدل دانشجویان نقش تأثیرگذاری در نمره آزمون جامع دارد(٦).

با توجه به اهمیت امتحان جامع علوم پایه دندانپزشکی، شناسایی و تعیین عوامل مرتبط و اثر گذار بر این امتحان جامع

* **نویسنده مسؤول:** دکتر فاطمه دباغی تبریز (دانشیار)، گروه دندانپزشکی ترمیمی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.
fatemeh.dabaghitabriz@gmail.com
دکتر آیلا بهرامیان (دانشیار)، گروه بیماری‌های دهان، فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. (aila.bahramian@gmail.com)؛ دکتر رامین نگاهداری (دانشیار)، گروه پروتزهای دندانی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. (ramin_n_dds@yahoo.com)؛ دکتر مهدی عابد کهنموئی (دانشیار)، گروه دندانپزشکی ترمیمی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. (mehdyabed@yahoo.com)؛ دکتر محمداسماعیل ابراهیمی (دانشیار)، گروه دندانپزشکی ترمیمی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. (ebrahimimo@tbzmed.ac.ir)؛ دکتر کتایون کاتبی (استادیار)، گروه بیماری‌های دهان، فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. (k_katebi@yahoo.co.uk)؛ کیمیا گل محمدی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. (kimiya.gmd.dentistry@gmail.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۴۰۰/۸/۳، تاریخ اصلاحیه: ۴۰۰/۸/۹، تاریخ پذیرش: ۴۰۰/۸/۱۸

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

اولین قدم در ارزشیابی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان است. لذا تعیین عوامل مؤثر بر موفقیت این آزمون حائز اهمیت است. که از جمله این عوامل معدل دانشجویان در سال‌های اول تحصیل است. چون تاکنون در ایران مطالعه‌ای به بررسی ارتباط بین نمره معدل دو سال اول با نمره آزمون جامع علوم پایه دانشجویان دندانپزشکی نپرداخته است، این مطالعه با هدف بررسی ارتباط بین نمره معدل دو سال اول و نمره آزمون جامع علوم پایه انجام شده است.

روش‌ها

در این مطالعه به صورت توصیفی – مقطعی، دانشجویان ورودی سال‌های۹۲ تا۹۵ دندانپزشکی عمومی دانشکده دندانپزشکی تبریز که در امتحان جامع علوم پایه شرکت کرده بودند وارد مطالعه شدند. افرادی که برای بار اول در آزمون جامع علوم پایه قبول نشده بودند از مطالعه خارج شدند. روش نمونه‌گیری به به صورت تمام شماری انجام شد. با هماهنگی با مسؤول آموزش دانشکده دندانپزشکی اطلاعات مربوط به دانشجویان شامل سال ورود به دانشگاه، سال شرکت در امتحان جامع علوم پایه و نمرات امتحان جامع علوم پایه دانشجویان و معدل سال اول و دوم آنها، از پرونده آنها استخراج شده و در چک لیستی که بر اساس اهداف مطالعه است وارد شد. چک‌لیست‌ها بدون نام و نام خانوادگی و دارای کد بوده و توسط دانشکده دندانپزشکی تکمیل شده و دراختیار محقق قرار گرفت.ا طلاعات با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی به صورت تعداد (فراوانی، درصد) و یا میانگین همراه با انحراف معیار گزارش شد. میانگین معدل دو سال اول تعیین شده و ارتباط بین میانگین معدل و نمره جامع از طریق همبستگی پیرسون بررسی شد. مقایسه بین نمرات و معدل دانشجویان مؤنث و مذکر با استفاده از آزمون تی مستقل انجام شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS-24 استفاده شد و مقدار p> ۰/۰۵ به عنوان سطح معناداری در نظر گرفته شد.

اطلاعات دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه به صورت محرمانه بوده و نمرات و معدل و جنسیت بدون نام از اداره آموزش دریافت شد. به همین دلیل نیازی به اخذ رضایت‌نامه از دانشجویان نبود. این مطالعه با کد اخلاقی IR.TBZMED.RES.1399.703 به تأیید کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی تبریز رسیده است.

نتایج

در این دانشکده ۳۲۸ دانشجو ورودی سال‌های۹۲ تا ۹۵ بودند که در امتحان جامع علوم پایه شرکت کرده بودند. ١٤ نفر (٤/٢ درصد) دانشجو به دلیل عدم کسب نمره قبولی وارد مطالعه نشدند. ٣١٤ دانشجو مورد بررسی قرار گرفتند که ۱۷۹ نفر (۵۷ درصد) مؤنث و ۱۳۵نفر(٤٣ درصد) مذکر بودند.

در دانشجویان مورد بررسی میانگین معدل دوره علوم پایه ۱/۲۷±۱٦/۰۵ و میانگین نمرات ازمون جامع علوم پایه نیز ۵۳/۳۹±۱۱٦/۱۸ بود. مشاهده شد که در کلیه سال‌های مورد بررسی همبستگی مثبت معناداری بین معدل دوره علوم پایه و نمره آزمون جامع علوم پایه وجود دارد (r= /۷۱۷، p=۰/۰۰۱). به عبارتی با افزایش معدل پایه نمره نمره آزمون جامع علوم پایه نیز افزایش می‌یابد.

نتایج نشان می‌دهد که در طی سال‌های ۹۵-۹۲، رابطه معناداری در نمرات معدل پایه و امتحان جامع علوم پایه بین مجردین و متأهلین مشاهده نمی‌شود (P=۰/۲۰، r=۰/۱٤۸). در کل دانشجویان مورد بررسی در طی سال‌های ۹۵-۹۲، معدل دوره علوم پایه در دانشجویان مونث با میانگین ۱/۲۰±۱٦/۱۵ اختلاف معناداری با دانشجویان مذکر با میانگین ۱/۳٤±۱۵/۹۲ ندارد (P= /۱۱۲، r=۱/۵۹۳). نمره ازمون جامع علوم پایه دانشجویان مؤنث با میانگین ۱۷/۱۸±۱۱٦/۳۹ اختلاف معناداری

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

با دانشجویان مذکر با میانگین ۱۹/۹۵±۱۱۶/۷۳ ندارد (P=۰/۸۷۱، t=-۰/۱۶۱).

بحث

آزمون جامع علوم پایه معیاری کشوری جهت ارزیابی دانشجویان دندانپزشکی بوده که نتایج آنها هم زمان در ارزیابی عملکرد دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور به صورت رتبه‌بندی نیز به کار گرفته می‌شوند. دانشجویان پس از کسب آگاهی‌های لازم در زمینه علوم پایه پزشکی و پس از موفقیت در آزمون جامع علوم پایه پزشکی و دندانپزشکی وارد مراحل بعدی آموزش می‌گردند(۷).

مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط بین معدل دو سال اول و نمره آزمون جامع علوم پایه دانشجویان ورودی‌های ۹۲ تا ۹۵ دانشکده دندانپزشکی تبریز انجام گرفت.

در مطالعه حاضر در هر یک از سال های مورد بررسی ۹۲ تا ۹۵، ارتباط معناداری بین معدل دوره علوم پایه و نمرات امتحان جامع علوم پایه مشاهده شد. به طوری که با افزایش نمرات معدل پایه، نمرات امتحان جامع نیز افزایش می‌یافت. نتایج مطالعه خزائی و همکاران هم‌سو با مطالعه حاضر است. این محققین میانگین معدل دوره‌های آموزشی قبلی را مهم‌ترین عامل موفقیت در آزمون جامع معرفی کردند. نمره آزمون جامع بالاترین رابطه مستقیم را با معدل دوره‌های قبل، معدل کل هر سه دوره و معدل دوره‌های علوم پایه را داشت و بالاترین رابطه معکوس را با تعداد واحدهای شکست خورده نشان داد(۸).

اکبری و همکاران بین نمرات علوم پایه و معدل کل سال پنجم (معدل هر یک از نیم سال‌های اول و دوم) ارتباط معناداری را مشاهده کردند این محققین نشان دادند که آزمون علوم پایه می‌تواند ابزار معتبری برای غربال‌گری دانشجویان در دوره‌های بعدی تحصیلی و شناسایی دانشجویان باشد(۹).

در مطالعه حاضر در هر یک از سال‌های مورد بررسی ۹۲ تا ۹۵، معدل پایه و نمرات امتحان جامع در دانشجویان پسر و دختر ارتباط معناداری نداشت. مطلب‌نژاد (Motaleb Nejad) و همکاران گزارش کردند که نمرات جامع علوم پایه، معدل دوره علوم پایه، نمرات نظری، عملی و نمرات کلی دانش‌آموختگان دندانپزشکی دختر بالاتر از پسران بود(۱۰). ولی در مطالعه حاضر تفاوت معناداری بین پسران و دختران مشاهده نشد.

دلیل اختلاف در نتایج مطالعات مختلف می‌تواند به حجم نمونه‌های مورد بررسی و یا تأثیر سایر عوامل مؤثر و مخدوش‌گر همچون سن، سکونت در خوابگاه، بومی بودن، سهمیه کنکور، فاصله اخذ دیپلم تا ورود به دانشگاه و میانگین معدل دیپلم باشد.

در مطالعه حاضر در هر یک از سال‌های مورد بررسی ۹۲ تا ۹۵، معدل پایه و نمرات امتحان جامع در دانشجویان مجرد و متاهل اختلاف معناداری نداشت. در حالی که مطالعه رودباری و همکاران تأهل را جز مهم ترین عوامل مثر بر نتیجه امتحان جامع علوم پایه گزارش کرد(۱۱).

بر اساس نتایج این مطالعه به نظر می‌رسد ارتباط معناداری بین معدل دو سال اول و نمره آزمون جامع علوم پایه دانشجویان دندانپزشکی وجود دارد. لذا با توجه به نقش علوم پایه در ایجاد آمادگی علمی لازم جهت ورود به دوره‌های بالاتر، توجه به آموزش دقیق‌تر دانشجویان در این دروس و ایجاد انگیزه در دانشجویان و تدوین برنامه‌های آموزشی می‌تواند در بهبود شرایط موجود مفید واقع شود.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

قدردانی

این مقاله حاصل پایان‌نامه دکترای حرفه‌ای با کد تصویب ۶۲۹۷۳ دانشگاه علوم پزشکی تبریز است. پژوهشگران از همکاری اداره آموزش دانشکده دندانپزشکی تبریز کمال تشکر و قدردانی را دارند.

منابع

1. Davis GE, Gayer GG. Comparison of Basic Science Knowledge Between DO and MD Students. J Am Osteopath Assoc. 2017; 117 (2):114-23 .
2. Khazaei M, Abasi F, Khazaei MR, Rahimi F. Educational status of dental basic science course and its correlation with students' educational background in Kermanshah University of Medical Sciences. Educ Res Med Sci. 2014; 2(3):10–16 .
3. Keeves JP, Larkin AI. The context of academic motivation. Int J Acod motiv. 1986; 10(2): 205-13 .
4. Bijari B, Abassi A. [Predictive Validity of Comprehensive Basic Science Examination for Medical Students' Academic Performance in Birjand University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 13(12): 1011-8. [Persian]
5. Tawanwongsri W, Phenwan TH. Correlation of the scores on different comprehensive examinations and the Medical Competency Assessment Test for National License: a mixed methods study. Thammasat Medical Journal. 2018; 18(1): 31-9 .
6. Asgari F, Changiz T, Yamani N. A Systematic Review of Studies on General Medicine Comprehensive Exams in Iran. The Journal of Research in Medical and Dental Science. 2016; 4(4): 38-44.
7. Rahmani R, Mehrvarz Sh, Zarei A, Rahmani S Salari M, Yousefi M. [Related factors to comprehensive basic medical sciences' examination result of medical students]. Education Strategies in Medical Sciences. 2011; 4(1): 7-13. [Persian]
8. Khazaei MR, Zarin A, Rezaei M, Khazaei M. Factors affecting the results of comprehensive pre-internship exam among medical students of Kermanshah University of Medical Sciences. Korean J Med Educ. 2018; 30(2): 131–9 .
9. Akbari M, Sekandari. [Valuation of the Predictive Validity of Comprehensive Basic Science Examination for the Adequacy of Dentistry Students' Clinical Competence]. Journal of Mashhad Dental School. 2016; 40(2): 113-22. [Persian]
10. Motaleb Nejad M, Bijani A, Isapour R, Ghanbari M. [Educational status of dental students at clinical course in Babol Medical University attended during 1993-96]. Journal of Babol University of Medical Sciences. 2003; 5(5): 7-11. [Persian]
11. Roodbari M, Dadgar F. [Effective Factors on The Results Of The Basic Sciences Examination At Zahedan University Of Medical Sciences]. Journal of Inflammatory Diseases. 2004; 8(1(: 32-9. [Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]